

علل بروز تعارض‌های اجتماعی در حفاظت از میراث معماری*

مطالعه موردی: مجموعه ثبت جهانی گنبد و ارگ سلطانیه

علیرضا رازقی^{۱*}، محمدتقی پیربابایی^۲، حمید ندیمی^۳

^۱ استادیار گروه مرمت و احیاء بناها و بافت‌های تاریخی، دانشگاه هنر، تهران

^۲ دانشیار دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر اسلامی تبریز

^۳ دانشیار دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران

چکیده

موضوع حفاظت از میراث فرهنگی در شهر سلطانیه زنجان به لحاظ قرارگیری مجموعه میراث جهانی گنبد و ارگ سلطانیه در این شهر از اهمیت و جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. این مقاله در صدد شناخت تعارض‌های اجتماعی در حفاظت از گنبد و ارگ سلطانیه است که با بهره‌گیری از روش پیمایش‌های میدانی مرتبط با موضوع انجام یافته است. چارچوب نظری تحقیق مبتنی بر تعمیم مباحث روان‌شناسی اجتماعی به موضوع حفاظت مردمی از میراث فرهنگی معماری است. بررسی‌های صورت گرفته نشان می‌دهد که مجموعه‌ای از عوامل در بروز تنش و تعارض‌های اجتماعی در حوزه حفاظت از میراث فرهنگی معماری در این شهر مؤثر بوده است. از جمله مهم‌ترین عوامل عبارتند از: کمبود هم‌پیوندی میان اصول و مبانی میراث فرهنگی با نیازها و تقاضای مردمی، تملک یک‌باره حدود ۱۰ هکتار از شهر کوچک سلطانیه به عنوان عرصه گنبد و ارگ پیرامون آن، برخورد‌های ناهماهنگ و مقطعی در فرآیند اجرایی تملکات، اختلال در سامان‌دهی محوطه پیرامون گنبد و دیگر محدوده‌های تاریخی- فرهنگی شهر، تعارض گروه‌های اجتماعی شاغل در محدوده عرصه گنبد و ارگ با نظام اداری مربوط به حفاظت.

واژگان کلیدی: تعارض اجتماعی، حفاظت، میراث معماری، گنبد و ارگ سلطانیه.

Causes for the Emergence of Social Conflicts in Architectural Heritage Conservation (A Case Study: The World Registered Heritage of Soltaniyeh Dome and Citadel)

Ali Reza Razeghi

Assistant Professor, Department of Restoration and Conservation of Historical Textures and Monuments , University of Art, Tehran

Mohammad Taghi Pirbabaei

Associate Professor, Faculty of Architecture and Urbanism, Islamic Art University, Tabriz

Hamid Nadimi

Associate Professor, Faculty of Architecture and Urbanism, Shahid Beheshti University, Tehran

Abstract:

The issue of cultural heritage conservation in Soltaniyeh town is of specific significance because of the location of the world heritage of Soltaniyeh dome and citadel” in that city. This article is an attempt to learn about the social conflicts in the conservation of Soltaniyeh dome and citadel. This research has been conducted by using the field study related to the subject. The theoretic framework of the research is based on extending social psychosocial topics to the public conservation of architectural cultural heritage. The results of the studies indicate a set of factors have been effective in the domain of architectural cultural heritage in this city. Some of the most important of the factors include: Lack of interconnection between the principles and fundamentals of “cultural heritage” and “public demands”, the ownership of about 10 hectares in Soltaniyeh small town as the premise of dome and its surrounding citadel, discordant and sectional treatments in the executive process of owned places, disorder in redevelopment of the site round the dome and other historical and cultural limits of the city, the conflict of the social groups working in the dome premise limit and citadel with the administrative system related to the conservation.

Keywords: Social Conflicts, Conservation, Architectural Heritage, Soltaniyeh Dome and Citadel.